

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 17 stycznia 2022 r.

Pozycja 9

POSTANOWIENIE

z dnia 13 września 2021 r.

Sygn. akt Ts 156/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pańłowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej H.W. w sprawie zgodności:

art. 448 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.) rozumianego „w ten sposób, że zadośćuczynienie za krzywdę może zostać przyznane wyłącznie, gdy charakter doznanej krzywdy pozwala na jej naprawienie w drodze świadczenia pieniężnego”, z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 22 października 2020 r. (data nadania) H.W. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Pozwem z 27 października 2018 r. skarżąca wniosła o zasądzenie od jej siostry (dalej: siostra skarżącej) kwoty 6 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, jakiej doznała w związku z przeprowadzeniem – wbrew jej woli – ekshumacji członków jej rodziny i przeniesieniem ich szczątków z grobu rodzinnego do grobu, w którym pochowany został mąż siostry skarżącej, znajdującego się na cmentarzu w pobliżu jej miejsca zamieszkania. Pismem z 19 lipca 2019 r. pełnomocnik skarżącej rozszerzył powództwo i wniosł o zapłatę kwoty 20 000 zł.

Sąd Rejonowy w P. (dalej: Sąd Rejonowy) wyrokiem z 4 października 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił przedmiotowe powództwo. Od powyższego rozstrzygnięcia skarżąca wniosła apelację, którą Sąd Okręgowy w P. Wydział XV Cywilny Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy) wyrokiem z 23 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]) także oddalił. W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, że „charakter krzywdy, której doznała powódka jest tego rodzaju, że ona mogła być naprawiona tylko w drodze niepieniężnej. (...) powódka nie zgłosiła innych roszczeń, nie wskazała alternatywnych sposobów naprawienia jej krzywdy, co nie pozwalało Sądowi na to, aby rozważyć inne sposoby uwzględnienia jej żądania (...) Sąd odwoławczy doszedł do wnio-

sku, że w okolicznościach niniejszej sprawy, no, nie było ku temu podstaw aby tą krzywdę której powódka niewątpliwie doznała naprawić poprzez zapłatę jakiejś sumy pieniężnej” (s. 5 uzasadnienia). Orzeczenie to, doręczone pełnomocnikowi skarżącej 27 lipca 2020 r., wskazane zostało jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

2. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 29 grudnia 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 4 stycznia 2021 r.), na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi przez: 1) doręczenie odpisów poświadczonych za zgodność z oryginałem: a) orzeczenia potwierdzającego wyczerpanie drogi prawnej (wraz z czterema kopiami), tj. wyroku Sądu Rejonowego z 4 października 2019 r. (sygn. akt [...]), b) wyroku Sądu Okręgowego z 23 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]), wskazanego jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji; 2) udokumentowanie daty doręczenia skarżącej orzeczenia wymienionego w punkcie 1b, wraz z czterema kopiami. Pismem z 11 stycznia 2021 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącej usunął powyższe braki formalne skargi.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 18 maja 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 8 czerwca 2021 r.), na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, wezwał skarżącą do: 1) doręczenia pełnomocnictwa szczególnego do wniesienia i sporządzenia skargi konstytucyjnej od wyroku Sądu Okręgowego z 23 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]), wskazanego jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji (aktualnego na dzień złożenia skargi konstytucyjnej), a także do reprezentowania skarżącej przed Trybunałem Konstytucyjnym; 2) sprecyzowania i uzasadnienia, w jaki sposób art. 448 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.) narusza art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i art. 47 Konstytucji; 3) wskazania i uzasadnienia, jakie prawa i wolności skarżącej zostały naruszone przez zaskarżony przez nią przepis; 4) udokumentowania, przez poświadczenie za zgodność z oryginałem, daty doręczenia skarżącej wyroku Sądu Okręgowego z 23 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]).

Pismem z 15 czerwca 2021 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącej ustosunkował się do powyższego wezwania m.in. wskazując, że „[u]zasadnienie twierdzenia o naruszeniu (...) praw jednostki zostało zawarte na stronach 9-12 skargi konstytucyjnej. Moja Mandantka podtrzymuje w całości argumentację zawartą w tym zakresie w treści skargi konstytucyjnej” (s. 2 pisma procesowego).

3. W złożonej skardze konstytucyjnej skarżąca podnosi, że:

a) „na skutek nieprawidłowej wykładni art. 448 [ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny; Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.] zaprezentowanej w wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 23 czerwca 2020 r. sygn. akt [...], doszło do naruszenia jej prawa do równego traktowania. Przyjęto w nim bowiem, że zadośćuczynienie nie jest jej należne, gdyż: *Sąd odwoławczy doszedł do przekonania, że charakter krzywdy, której doznała (...) jest tego rodzaju, że ona mogła być naprawiona tylko w drodze niepieniężnej.* W ocenie Skarżącej takie rozumienie przesłanek przyznania zadośćuczynienia prowadzi [do] pogorszenia jej sytuacji prawnej i odmiennego jej potraktowania od innych podmiotów występujących z tożsamym roszczeniem sądowym. (...) w orzecznictwie istnieje niejednolita praktyka jego przyznawania, która doprowadziła do odmowy jego przyznania Skarżącej pomimo stwierdzenia w uzasadnieniu orzeczenia zaistnienia wszystkich okoliczności uzasadniających jego przyznanie” (s. 12 skargi).

b) kwestionowany przepis „rozumiany w ten sposób, że zadośćuczynienie za krzywdę może zostać przyznane wyłącznie, gdy charakter doznanej krzywdy pozwala na jej naprawienie w drodze świadczenia pieniężnego – prowadzi do naruszenia istoty prawa do ochrony

prawnej życia rodzinnego a także zasady równości wobec prawa poprzez niewłaściwe, rozbieżne w orzecznictwie rozumienie przesłanek pozwalających na przyznanie zadośćuczynienia” (s. 7-8 skargi).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Art. 53 ust. 1 u.o.t.p.TK zobowiązuje skarżącego do określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego określonych w Konstytucji, wskazania, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego, i w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone oraz do uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

Trybunał zauważa, że skarga nie spełnia określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a skonkretyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK, wymogu wyczerpującego uzasadnienia naruszenia przez kwestionowany przepis wskazanych przez skarżącą przepisów Konstytucji.

Jak przypomina Trybunał w obecnym składzie, przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów nie powinna być traktowana powierzchownie i instrumentalnie. Nie czyni zadość rozważanej powinności samo przywołanie przepisu stanowiącego przedmiot kontroli, jak też przepisu będącego wzorcem tej kontroli (nawet wraz z podaniem sposobu ich rozumienia), bez przedstawienia argumentu wskazującego na niezgodność tych regulacji prawnych. Wymogu tego nie realizują także uwagi nazbyt ogólne, niejasne, czy też czynione jedynie na marginesie innych rozważań (por. postanowienie pełnego składu TK z 26 listopada 2019 r., sygn. K 5/16, OTK ZU A/2019, poz. 66; wyroki TK z 5 czerwca 2014 r., sygn. K 35/11, OTK ZU nr 6/A/2014, poz. 61 oraz z 13 grudnia 2017 r., sygn. SK 48/15, OTK ZU A/2018, poz. 2). Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest więc nie tylko od dokładnego oznaczenia przez skarżącą wzorców konstytucyjnych, ale również zgodnej z orzecznictwem konstytucyjnym ich interpretacji oraz odpowiedniego przyporządkowania do przedmiotu kontroli. Do czasu, gdy nie zostaną powołane argumenty mające świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazanymi normami Konstytucji, Trybunał musi uznawać je za zgodne z wzorcem kontroli.

Skarżąca w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej przedstawiła stan faktyczny, wskazała jakie wzorce kontroli mają zastosowanie w jej sprawie, a następnie scharakteryzowała ich istotę. Ograniczyła się przy tym jedynie do wyrażenia przekonania o niezgodności kwestionowanych przepisów z Konstytucją. Nie wyjaśniła jednak na czym owa niezgodność – jej zdaniem – polega. W pismach procesowych będących odpowiedzią na wezwania do usunięcia braków formalnych w zakresie argumentacji popierającej żądanie skargi (dokładnego uzasadnienia zarzutów niezgodności zakwestionowanych przepisów z wymienionymi w skardze przepisami Konstytucji), skarżąca odwołała się jedynie do twierdzeń zawartych we wniesionej skardze konstytucyjnej.

W związku z tym, że skarżąca w odpowiedzi na zarządzenie o usunięciu braków formalnych skargi odwołała się jedynie do treści skargi konstytucyjnej uznanej za niewystarczającą, stwierdzić należy, że nie wykonała dyspozycji ustawowej (o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK). Skutkuje to odmową nadania dalszego biegu skardze na etapie wstępnego rozpoznania albo umorzeniem postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku przy rozpoznaniu merytorycznym. Niedopuszczalne jest bowiem samodzielne precyzowanie przez Trybunał, a tym bardziej uzasadnianie, jedynie ogólnikowo sformułowanych zarzutów niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów (por. np. postanowienia TK z: 4 lutego 2009 r., sygn. Ts 256/08, OTK ZU nr 2/B/2009, poz. 138 oraz 17 grudnia 2018 r., sygn. Ts 173/17, OTK ZU B/2019, poz. 59, a także wyrok TK z 27 lutego 2018 r., sygn. SK 25/15, OTK ZU A/2018, poz. 11).

Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że nieusunięcie braków formalnych skargi stanowi – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK – samodzielną przesłankę odmowy nadania skardze dalszego biegu w tym zakresie.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.